

Maráz László

Rendhagyó emlékezés az elmúlt 25 év testi neveléséről

Ha az iskolánkról beszélgetünk, annak testi neveléséről, sportéletéről, legyen az bármilyen alkalom, szakmai továbbképzés, baráti beszélgetés vagy egyéb más helyzet – az esetek döntő többségében – biztosan felbukkan egy név: egy Emberé, egy Tanáremberé, a Tanár Úré, Sanyi bácsié. Igen, az övé, Ádám Sándoré, a Spilaké.

A címben szereplő „rendhagyó” jelzőt próbálok magyarázni. Olyan tükrön, optikán keresztül próbálok láttatni az iskolai sportélet 25 éves szeletét, amelyben a történések, események mögött, előtt, hol élesebben, hol halványabban, de mindig határozottan ott látjuk Őt: a Tanár Urat.

Először diákként, 1962-ben találkoztam Ádám Sándorral. Ez a találkozás és a rákövetkező négy diákév döntő és meghatározó hatással volt a további életemre. Azután háromszor hívtott – mint a népmesékben szokás – és én mindháromszor eleget is tettem az invitálásnak. Először mint végzős testnevelési főiskolás hallgatót keresett meg: jöjjenek vissza Tatára pályakezdő testnevelő tanárként a Vaszary Általános Iskolába (1974). Jöttem. Másodszor a város vezetőinek nevében ajánlotta fel, az új iskola testnevelés tagozatának elindításában, megszervezésében vállaljak irányító szerepet. Örömmel vállaltam ezt a nehéz, de rendkívül kreatív, szép feladatot (1983). Harmadszor az Eötvösbe hívtott a megüresedett álláshelyre, éppen a legjobb időben. Így gondolkodás nélkül vállaltam és jöttem (1990).

Ennyit a személyes vonatkozásokról. Így és ezért kötöm össze az elmúlt időszak ismertetőjét Ádám Sándorra való emlékezéssel. A Tanár Úrra ki diákként, ki kollégaként, ki ismerősként, ki jó barátként, a szerencsésebbek mindezek együtteseként emlékezhetnek. Biztos vagyok abban, hogy az Eötvös nem lenne az, ami, nem lenne az ország színvonalas, meghatározó iskoláinak egyike a mai napig Ádám Sándor nélkül. Ő nemcsak egy tanár volt, hanem a Tanár, nemcsak egy kolléga volt, hanem a Példa, nemcsak egy ember, hanem az iskola arculatát jelentősen befolyásoló hagyományteremtő Ember.

1955-2000-ig volt tagja az iskola tantestületének.

45 év! Micsoda zűrzavaros társadalmi csaták, hektikusan változó szélsőséges és nyugalmas időszakok követték egymást. Embert próbáló, embert pusztító, embert nevelő, embert és környezetet, iskolát építő évek sora. Ádám Sándor megtette, amit ember megtehet, sőt egy kicsivel többet is.

Meghatározta az iskola testi nevelésének pedagógiai és módszertani arculatát. Vezető szerepet vállalt a tárgyi feltételek javításában, építésében. Persze a sportpályákat nem egyedül építette, de ötleteivel, a két kezével, szorgalmával, szellemi és fizikai erejével elévülhetetlen érdemeket szerzett.

Emlékszem, 1962-ben, diákként, még poros, dimbes-dombos, köves iskolaudvaron folyt a testnevelés óra, játék után, az óra végére vastag por és kosz rakódott ránk. Aztán 1965-re már „rendes méretű” új, salakborítású kézilabdapályánk lett a poros helyén, futópályával, dobó- és ugróhelyekkel. Kialakult az iskola udvarának jelenleg is látható arculata, a kétszintű tér. Kicsit leegyszerűsítve a történetet, hogyan is született meg mindez?

Ádám tanár úr azt mondta: „Kellene építeni egy-két pályát ide, gyertek, szereztem hozzá szerszámokat: ásót, lapátot és talicskát. Lássunk hozzá, csináljuk meg!” És elkészült, megcsináltuk. Senki nem morgott, okoskodott, nem reklamáltak a szülőök a diákjogokra hivatkozva, hogy játék helyett kubikolunk. Elhittük, hogy ezt így kell. Hát persze, hogy elhittük, mert ő vezette az akciót, a „Mr. Hitelesség”.

Zárójelben megjegyzendő: abban az időben még nem volt szükséges többórás – gyakorlati bemutatóval összekötött – tanfolyamot indítani annak érdekében, hogy a diákok képesek legyenek rendeltetészerűen használni az ősi szerszámokat.

Apropó: hitelesség.

Ez az a fogalom, amely tartalmát tekintve rendkívül összetett, tanárként is a „leg-fokozatot” jelenti. Nem szeretnék belebonyolódni, részletezve, hogyan is áll ez össze. Gondolom, az értő olvasó tudja ezt. Tapasztalatom szerint a Tanár Úr ilyen volt: hiteles.

Az épített környezet gyarapítása nem állt meg. A salakos borítású kézilabda- és kosárlabdapályák aszfaltborítása 1976 táján következett.

Azután, röpké tíz év elteltével, rövid idő alatt, látványos változások, építések jöttek sorban.

1988-ra elkészült a „köporos” sportlétesítmény. Rá két évre sportszarnokavatásnak örülhettünk. Hatalmas minőségi változással járt ez, a jövőt döntően befolyásoló terek nyíltak. Köszönet mindazoknak, akik létrehozták. Természetesen Ádám Sándor tanár urat is ott találjuk a létrehozók között.

Az előző kitérőt, szükségesnek tartottam annak érzékeltetéséhez, hogy mi történt az elkövetkező negyedszázadban.

1990-et írtunk. Bekövetkezett a várva-várt fordulat! Nagy remények, euforikus hangulat, a szebb jövő várása. Változtattunk mi országnevet, társadalmi-gazdasági formát, szemléletet, filozófiát (legfőképp szembeállítottunk ideákat és azokat képviselő embereket), mindenben egyetértettünk, elsősorban abban, hogy nem értünk egyet semmiben. Felosztottuk vagyis felosztották, elosztották az ország vagyonát, javait. Megcsináltuk a vértelen forradalmunkat, sok egymást kioltó energiát mozgósítva. De mire elmúlt a „nászéjszaka”, felszállt a rózsaszín

ködös öröm, azt kellett látnunk, hogy még kevesebb pénzzel gazdálkodhatunk, mint eddig. Így aztán nekiláttunk változtatni, mélyrehatóan átszervezni.

Változtattunk: iskolatípusokat, egyik fenntartótól a másikig, attól a harmadikig „lendültünk”. Megváltozott a tanterv, jött a NAT, a minőséget „bebiztosítottuk”, átírtuk az összes tanmenetet, a szebb jövő reményében adaptáltunk, kiterjesztettünk, hozzátettünk és elvettünk, személyi kapcsolatokat élénkítettünk, (munkatársi) tréningeken építettük újjá a lelkünket. Felvételítettünk, aztán azon is változtattunk, gyorsan, kapkodva. Bevezettük a bolognai módszert egyik napról a másikra.

Az eredmény a teljes zűrzavar. Eltöröltük a szakfelügyelői hálózatokat, pedagógiai műhelyeket. Sokat kísérleteztünk iskolákkal, tanárokkal, de elsősorban a gyerekekkel. Megszültük a „modern” jogszabályokat, nagy lendülettel, persze a kötelességoldal némi elhanyagolásával. Politikusaink egyre többet kezdtek el érteni az iskolához - a szakemberek formális bevonásával. A résztvevők (tanárok-diákok) viszont kezdték rosszabbul érezni magukat. Kiderült aztán, hogy feltaláltuk az ősi módszert, hogyan szabjunk a gombhoz kabátot.

A helyi viszonyokhoz visszatérve, a mindenkori iskolavezetés kénytelen volt tudomásul venni a valóságot, új építésről szó sem lehet. A jelen sportlétesítményeinek minőségi állagmegóvására, a hibák javítására a „tisztasági meszelésen” kívül nem jut, nem marad pénzforrás. A sok munkával megépített sportlétesítmények állapota természetesen romlásnak indult. Az állam gazdálkodása, az ún. fegyelmezett pénzpolitika kicsit egyoldalúra sikeredett. Vannak területek – mint például az iskolák, kórházak –, ahova kevesebb jut (ők legyenek fegyelmezettek), más területnek több marad, talán még az indokoltnál is több. Többször elképzeltem, milyen képet mutatna az ország egyik legszebb fekvésű iskolájának udvarán a régi alapokra épített háromsávós műanyag borítású futópálya, a műfüves kézilabdapálya. A kőporosban gondozott gyepszőnyeg, lábkímélő rekortán borítású futópályával körbeépítve maga lenne a meseország. Hasonlóan emelné mindenki komfortérzését, ha a csarnok fűtési rendszere valóban fütene, a nyílászárókon nem szökne ki a meleg. Az öltözők bútorzatának cseréje is nagyon indokolt lenne. Az igazsághoz azonban hozzátartozik az a kínos tény, hogy az új csarnok eleve elhibázott tetőszerkezetének javíttatására sok pénzt kellett áldozni. Az elmúlt években végre sikerült megnyugtatóan megoldani a problémát. A régi tornaterem is kapott új padlót, a falak pedig új fedőréteget.

2013-ban megtörtént a csarnok padlójának felújítása, amely már a balesetveszélyességi fokozatig kopott. Az új padló költségeit a TAC kezdeményezésére a Környezetvédelmi Zrt. fizette ki.

Úgy gondoljuk, a múlt erőfeszítései a jelentől több törődést érdemelnének. Reméljük, nem telik el túl sok idő, és elkezdődhetnek a szabadtéri pályák felújítási munkálatai.

Az iskola testi nevelése két területre osztható, melyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Az egyik, a legfontosabb a tanórákon, a testnevelés órákon folyó, rendszerszerű, pontosan tervezett nevelés, mozgásoktatás. A másik, a tehetséges diáksportolók felkészítése, versenyeztetése, a diáksportkörü tevékenység.

Ebben az értékelésben többet szándékozom foglalkozni az előbbivel. Először is a szilárd alapokra, a kimunkált alapokra kell gondolni. A többszöri reformok, tantervmódosítások, új tanmenetek készítése kapcsán derült ki, hogy a jól bevált, a helyi viszonyokra építkező hagyományok kiállják a próbát, helytállóak és eredményesek, a szükséges kisebb változtatásokon kívül nem igényelnek mélyreható átszervezést.

Ki más, mint Ádám Sándor munkássága határozta meg a főbb irányokat, tette le az alapokat. Legfőbb jellemzője a sokszínűség. Kiemelt mozgásformák, területek: atlétika, torna, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás. Ádám tanár úr kivételes szakmai tudását, munkabírást jelzi, hogy valamennyi, egymástól eltérő, különböző mozgásformát értette, és képes volt azokat „nem csak középiskolás fokon” átadni is. Amikor kezdő tanár lettem, akkor döbbsentem rá, micsoda nagy dolgot tett. Hogyan volt képes ennyit és ilyen minőségben dolgozni? A diákéveimre emlékezve (6 napos tanítás) nem voltak ritkák az olyan napok, amikor 7 órakor tornaedzést vezetett, majd jöttek a testnevelési órák kb. fél kettőig, 15 órától kézilabda-, aztán atlétika- és végül 21 óráig kosárlabdaedzéssel zárta a napot. A napjai zömében így teltek évtizedeken keresztül. Nekünk, utódoknak „csak” folytatni kellett a példát. Tudjuk régen a jó iskola receptjét, ami úgy kezdődik – sportpéldából adaptálva – „Végy egy jó tanárt, aztán segítsd, támogasd, teremts számára jó körülményeket, a többi nyugodtan rábízható.”

Azt, hogy ki milyen tanár, elsősorban a diákok tudják. Legkevésbé azok, akik a díjazását, minősítését végzik. Ádám Sándor volt az a kivétel, akiről az összes résztvevő tudta, hogy kiváló. Véleményünk szerint ő volt az igazi Mester. Zárójelben megjegyzendő: a mai modern világunkban létrehozott, ügyesen kigondolt mestertanári címet „számítógép mellett ülve ki lehet érdemelni”. Nem szükséges hozzá a gyakorlat kontrollja, sőt egyetlen diák véleménye sem. A sport világában a mesteredzői címet azoknak adományozzák, akik évtizedekig kiemelkedő eredményességgel végzik a dolgukat. Az adományozók csapatát csupa elismert szakember alkotja. Micsoda különbség, ahogy mondani szokták! Nem könnyű feladat megfelelni ilyen formátumú előd hagyatékának. Azonban ez az örökség nem nyomasztó, inkább inspiráló és követendő, nagy becsúval társzámítandó. Legalábbis kötelező próbálkozni.

Természetesen a testnevelés, mint nevelési szintér, sok vonatkozásban fejlődik. Számátalan új segédeszközzel, oktatási módszerrel gazdagodott. Az iskolát is mélyen érintő társadalmi változások hol pozitív, hol negatív következményeit tapasztaltuk. Csak néhány a széles választékból: határnyitás – utazási lehetőségek,

iránykeresés, új pártok, új arcok, régi-új ideológiák napi szintű csatározásai, iskolai reformok, a gyermekszületések számának drasztikus csökkenése, munkanélküliség, gazdagodás-elszegényedés, az informatikai forradalom szinte követhetetlen iramú fejlődése, a kétszintű érettségi létrejötte, a az árumennyiség zavarba ejtő mérete, a pénz, mint a „legfőbb rendező elv” megjelenése, a valósítsd meg önmagad, mint a karrierépítés legfőbb jelszavának életcélú minősítése, a társadalom ideológiai és hatalmi megosztottsága, a humán értékek (barátságok, családok, társaságok széthullása) romlása, munkahelyi légkör romlása (erősödő kiszolgáltatottság, embertelen bánásmód) legfőképp: az egész társadalmat egységesítő, korrekt, az alapvető erkölcsi szabályokon nyugvó „társadalmi szerződés” létrejöttének hiánya.

Nyilvánvaló, az iskolát is döntően megváltoztatták ezek a kutatások, történések. A változtatás kényszere megalapozatlan, kapkodó intézkedések sorát indukálta. Reform reform hátán, türelmetlenül. A döntéshozók az ideológiák harcában nem tudtak megfelelni a bölcsesség kritériumának. Nem sikerült autentikus megoldásokat kínálni, olyat, ami megközelítette volna a közmegegyezés szintjét. Az óraszámok vitájában, harcában elkerülhető feszültség alakult ki a humán és a reál tantárgyakat tanítók között. A négyéves parlamenti ciklus még kapkodóbbá tette a döntéseket. A kísérletezgetések levét a diákok és részben a tanárok itták meg. Az emelkedő óraszámok, a továbbtanulás rendszerének változásai, a felsőoktatás igényeinek kiszámíthatatlansága mind-mind keserítik a diákok életét. Egyre több a délutáni fakultáció, különóra, extenzívvé vált az oktatás, az intenzív és hatékony helyett. A következmény: egyre kevesebb szabadidő, aminek következménye az egészségi színvonal romló tendenciái. Ez a furcsa, sokszor értelmetlen, rendezetlen helyzet szüli azokat a káros változásokat, amelyeket tapasztal szülő, tanár egyaránt.

Az „új” világ által nyújtott szabadság szabadossággá silányul. A diákság válaszai, melyeket a kitágult lehetőségek kínálatára adnak, negatív tendenciák egész sorát indította el. Például: a trágár beszédet, amit nem oly régen csak egymás között használtak, ma már gátlástalanul felnőttek jelenlétében is megengednek maguknak. Jelentősen változott a tapintaton, az udvariasságon, a tiszteleten alapuló magatartásformák sora. A gátlástalan durvaság, agresszivitás, türelmetlenség, egoizmus napi gyakorlattá vált. Ma már nagyon magas azok száma, akik tökéletesen tisztában vannak a többiek kötelességével és a saját jogaikkal. Természetesen vannak nagyon jó „tanítómesterek” ebben a műfajban. Ugyanolyan arányban növekedik azon felnőttek száma, sőt szülők száma, akik a negatív példákat produkálják. Nagyon sok az ún. szórakoztató ipar által prezentált egészen extrém méreteket öltő kínálat. Az italozás, a tudatmódosító szerek használata az elmúlt 25 évben a sokszorosára szaporodott. Lehetne sorolni még a tüneteket, de most nem ez a feladat.

Az iskola helyes magatartását, nevelő erejét, lehetőségeit kell megtalálni, és hatékonyan végezni az ifjúság, és rajtuk keresztül a társadalom javításának feladatát. Ez nagy vállalás, de nincs más út.

Hogy a testi nevelés mennyiben tud segíteni a bajokon? Erre tettünk azzal kísérletet, hogy a pedagógiai fő csapásirányát az egész életre érvényes életmód kialakítására fókuszáljuk. Ádám tanár úr példája kapcsán, annak folytatásaként döntöttünk így. Kiemelt vezérfonalként a helyes életmód kialakításának víziójára fűzzük fel a testnevelésórákon tanult, gyakorolt sokszínű, változatos mozgásformáit.

Vagyis az élsporttól eltérően a cél nem a minél magasabb szintű teljesítmény „hajszolása”, hanem – Madách után szabadon – a küzdés maga. A mozgásokat eszköznek és nem célnak tekintve érzékeltetjük, alátámasztjuk, példákkal illusztráljuk, ötleteket adva az elerendő célképzet kialakításához. Minden diák jusson el addig – lehetőleg minél előbb –, hogy képes legyen felfogni személyes felelősségét az önálló életmód kialakulásában. Legyen tudatában annak, hogy a betegség hiánya még nem egyenlő az egészséggel. Fogja fel ésszel, hogy az egész csakis kizárólag rajta múlik. Válasszon a hatalmas kínálatból! Ha tudatosan megélni és nem átvészelni akarja az órákat, akkor nagyon sok ismerethez juthat úgy gyakorlati, mint elméleti vonatkozásban. Nem véletlenül ilyen széles a mozgások palettája. Segítségül szolgál a választáshoz: kisebb hibája a dolognak, hogy a cselekvést, a „csinálást” megúszeni nem lehet. Nem lehet születésnap ajándék formájában hozzájutni arányos testformához, erőhöz, gyorsasághoz, kitartáshoz, sőt, számítógép mellett üldögélve sem megy. Azt szoktuk mondani, hogy mindenki megértse: ha választhatsz, inkább futócipőt vegyél, mint gyógyszert.

Szeretnénk a cél érdekében transzformálni azokat az ismereteket, amelyeket a különböző tantárgyak kapcsán tanulnak, például biológiából, fizikából. A kulcsszó a TUDATOSSÁG. A mai, nyugati típusú orvosképzés is lassan eljut oda – a keleti példa kapcsán –, hogy a testi bajok tüneti kezelése helyett a pszichoszomatikus szemléletmód a valódi. Egyre több tudományos megalapozottságú hírben olvasható, hogy a betegségek döntő többsége helyes életmóddal megelőzhető. Sajnos, a statisztikai adatok, a fiatalok „egészségtelenségi” mutatói szomorú képet festenek. Nagy átlagokat nézve az iskolánk mutatói így néznek ki: azok száma, akik a kötelező testnevelés órán kívül nem végeznek sportmozgást, 40-60% (a lányoknál rosszabb az arány). A rendszeresen sportolók aránya 15-25%. A fent maradó 30% a hobbisportolók kategóriája. Ők azok, akik kortársukkal, egyedül, családdal és egyéb formákban heti 2-3 alkalommal végeznek testmozgást. A cél egyértelműen az inaktív réteget minél nagyobb számban a hobbisportolókhoz csatlakoztatni, a legnehezebb és egyben a legszebb feladat. Az aktivizálásukhoz magas szintű módszertani kultúra szükséges a tanulás folyamatában, pedagógiaiilag pedig hiteles, emberséges bánásmód. Az elvünk: légy megengedő amennyire lehetséges, és légy szigorú, amennyire szükséges Ádám tanár úr szinte tévedhetetlenül tudta ezt. Nagyon fontos a közeg, a csoport minősége,

ahol az egyének életmód-kialakító tevékenysége zajlik. Csakis a fair play elvei szerint működő csoport adhat olyan támogatást, amelyben az egyén hatékonyan képes kifejleszteni a képességeit. Pedagógiaileg meghatározó fontosságú a diákok tevékenységének értékelése. Átláthatónak, igazságosnak, következetesnek és inspirálónak kell lennie. Sok előkészítő munkával, megbeszéléssel, az alapelvek meghatározásával nagy hangsúlyt helyeztünk az egységes értékelés kialakítására.

Célunk az volt, hogy ne legyen tanárfüggő, szubjektív a munkaközösség egyes csoportjainak osztályozás formájában történő értékelése. Behatároltuk az egyes osztályzatok teljesítménytartományát. Új teljesítményt értékelő táblázatot hoztunk létre, amely korosztályonként az országos átlagok alapján pontos képet ad arról, milyen az adott diák fizikai állapota. Rendkívül jól sikerültek ezek a lépések. Elfogadta tanár, diák egyaránt. Ádám tanár úr is elismerte és szívesen alkalmazta a nyugdíjazása előtti években.

Tudjuk, hogy az életmódprogramhoz elengedhetetlen eszköz a személyes példa. Kovács András tanár úr ezért rendezvénysorozatot indított neves sportolók meghívásával. Sok diák részvételével nagyon sikeres beszélgetések, találkozások zajlottak, felbecsülhetetlen haszonnal, maradandó élménnyel.

A következő eszköz az ügyes diákok sportági szakosztályokba történő irányítása, figyelemfelhívás és rábeszélés formájában. Városunkban, szerencsére kivételesen jó és bőséges a választék. Azt mondhatom, több, szélesebb a kínálat, mint amennyit a diákság igényel, tehát lehetőség van bőven.

Mégis mikor úgy érezzük mi, tanárok, hogy mindent megtettünk, beletettünk energiát, tudást, meggyőződést és ennek ellenére a 30-40%-os inaktív réteg nem akar mozdulni, a várt eredmény nem jön. Nos, akkor jönnek a kérdések szép sorjában.

Hová tűntek, mi lesz a sok, a tudományok által feltárt, megismerhető tények sokaságával, az életminőséget javítandó okosságokkal, amelyeket az iskolában tanítunk, tanulunk? Miért nem, vagy miért csak keveset hasznosítunk? Miért nem leszünk erősebbek, ellenállóbbak, egészségesebbek? Miért halunk meg jóval korábban az elvárható életkor előtt? A nyilvánvaló evidenciákat miért nem fogadjuk el, miért nem hiszünk bennük? Miért olyan nehéz feladat a teljesen nyilvánvaló igazságokról meggyőzni a diákokat? Miért? Miért? Ki tudja a válaszokat? Minden ember keresi és az élet minőségével válaszol. Miért nem hiszi el sok fiatal, hogy a fizikai aktivitás létszükséglet, az inaktív életmód viszont életminőséget romboló?

Egyfajta megközelítésben, én úgy látom, hogy a fiatal életszakaszban az olyan fogalmak, mint türelem, rendszeresség, kitartás, fegyelmeztség, a jelen, a jövő alapozása, csak kevesek szótárában szerepel.

Sokan úgy képzelik, ill. úgy élik az életüket – máról holnapra –, gyors visszajelzéseket várva, mint az a kertész, aki elültet egy csemetét és elvárja tőle, hogy holnapra árnyékot adó fává nőjön. Azonnali hasznot, gyors változást vár. Rohan, mindent hamar akar, türelmetlen. Fáj a feje – lehet, hogy kevés folyadékot ivott –, bekap egy gyógyszert, és hipp-hopp elmúlik. Álmosnak, szomorúnak, csüggedtnek érzi magát, ledönt egy energiatalt, megiszik egy-két „felest”, és gyorsan kiderül az ég, és vidámság költözik belé, hamar ott a hatás. A testmozgással is így lehet, ezt a hatást várja. Látja a tükörben magát, nem tetszik a kép. Fogja a futócipőjét és kiszalad a tó partjára, vadul nekiáll, fut. Pár száz méter után persze elfogy a levegő, megáll, szuszog. Ha szívós, újra nekilődül, és az eredmény ugyanaz lesz. Hazamegy, gyorsan és bölcsen levonja a következtetést: ez nem jó módszer, fárasztó és semmi eredménye, hiszen a tükör is ezt mutatja. A változás nulla. Valahol erre keresendők a válaszok. Felismerés, megismerés, tudatosság, türelem. A ma embere, nagy többségben, öntudatlanul sodródik. Pedig hogyan is mondja a „Nagy könyv”? „Mindennek rendelt ideje van, és ideje az ég alatt minden akaratnak.” Az iskolában is akkor tesszük jól a dolgunkat, ha képesek vagyunk azt a szintet elérni az ismeretek átadásában, ahol a külső motivációból belső motiváció, meggyőződés lesz. Tehát a legjobban rászorulóknak, a bátortalanoknak, az ügyetlenebbeknek, a lustábbaknak, a tudatlanabbaknak adjunk olyan praktikus tudást, modellt, megvalósítható programot, amit képes megcsinálni. Hogy hajlandó is erre, már az egyéntől függ.

Ide illik még egy anekdota Ádám Sándor tanítási módszereiből a humánus és a humor kategóriában.

A torna mint sportág, nem tartozott sosem a diákság kedvenc időtöltése közé, kivéve néhány erre születettet. Érthető, mivel a testük tömegét kell megfelelő erővel különböző térformákban mozgatni. Általában a „tömeg” az megvan, az ehhez szükséges erő bizony gyakran hiányzik. Sanyi bácsi is, mint minden rendes tanár, „minőségileg” homogén csoportokat alakított a könnyebb oktathatóság céljából. A rátermettebbek, ügyesebbek, a gyorsabban haladók egymást ösztönözve, rivalizálva magasabb szintű feladatokat kaptak. Így alakult ki általában 3-4 csoport. Az utolsóba kerültek, akiknek a legkevésbé ment a dolog. Hogy ne érezzék magukat megbélyegzetteknek, elnevezte őket „japánoknak.” Abban az időben a japán torna a világ elitjébe tartozott. Ezzel a humoros titulussal lelkileg felemelte őket, oldva a feszültséget. A csoportban résztvevők bizonyos idő elteltével szinte büszkeséggel a hangjukban mondták: hát igen, mi vagyunk a japánok, a tornasport büszkeségei. Így teljes jogú állampolgároknak érezhették magukat, és nem utolsóknak. Kaptak egy kis „felmentést”. Ezzel a trükkel érzékeltette az egész osztállyal, hogy bárki, még a legjobbak is kerülhetnek számukra hátrányos helyzetbe, vagyis bárki lehet „japán”. Attól még teljes jogú állampolgár, ha nehezen is birkózik a feladattal, mert egyenlők vagyunk, de nem egyformák.

Tiszta lelkiismerettel állítom, hogy az iskola jelenlegi testnevelő tanárai átérzik a feladatukat, és felelősen, frissítve tudásukat, módszereiket méltó utódai és örökösei Ádám Sándor hagyatékának.

Napjainkban ötfős a munkaközösség. Jelentős vívmánya iskolánknak, hogy minden évfolyamon – a

tantestület támogatásával és az iskolavezetés engedélyével – heti három órát biztosított. Ehhez még az öt évfolyamos képzés bevezetésével az ún. nulladik évfolyamon heti öt óra állt rendelkezésünkre. Ezek az óraszámok lényegesen magasabbak voltak más hasonló típusú iskolákéhoz képest. Az emelt óraszámok tették lehetővé a tanári létszám bővülését. Kézenfekvő volt tehát a sportágankénti munkamegosztás is. Az Iskolai Sportkörben folyó munkára is nagyon magas óraszámot biztosított a mindenkori vezetés, ezzel is hangsúlyozva a testi nevelés fontosságát. Átlagos óraszámunk heti 25-30 óra között mozgott.

Kiemelkedően eredményes sportágak – a hagyományoknak megfelelően – az atlétika és a kézilabda. Emellett az ISK szakosztályaiban lánytorna, kosárlabda fiú-lány, lánylabdarúgás szerepelt.

Feltétlenül meg kell említeni az 1983-ban „született” Kőköti Általános Iskolát és annak sporttagozatát. Az ott folyó rendkívül magas szintű utánpótlás nevelés elsősorban kézilabda és atlétika sportágakban nagyban hozzájárult a mi sikereinkhez. Iskolánk jó továbbtanulási lehetőségeket kínálva vonzza azokat a diákokat, akik a környezetünkben lévő országosan jegyzett társadalmi sportegyesületek igazolt versenyzői. Többek között a TAC, a GEOTECH Tatabánya, a Hódy Sport Kajak, a MIRELTA vívóegyesület. A legrégebbi kapcsolat a TAC kézilabda szakosztályával működik, mintegy 25 éve. 1996-ig Szurcsik István és Maráz László (edzői szerepben), majd ezt követően Szurcsik István vezetésével rendkívül sikeres, országos szintű sporttevékenységet láthatunk.

Kovács András tanárként és edzőként 1992 óta az iskola legeredményesebb munkáját végzi. Atlétika szakedzői képesítéssel rendelkezik. Személyes példát mutat a diákoknak azzal, hogy a mai napig aktívan sportol, nem is akármilyen szinten. Sokadszor futott maratont – New Yorkban, Rómában, Londonban, Budapesten – kiváló időekkel (2:30,40). Az utóbbi években pedig már kétszer teljesítette az Ironman triatlon számát. Elsősorban közép- és hosszú távú futásokkal ért el diákjaival kitűnő eredményeket.

A lányok atlétikai sportágban elért szintén kiváló eredményei okán Várszegi Péterné munkája is kiemelkedő. Jó érzékkel válogatta ki az igazolt versenyzők mellé az amatőröket. Jó pedagógiai érzékkel csapattá formálta és sok szép siker elérésére vezette őket. Ő az atlétikai dobószámokat választotta, és ez jó döntés volt.

Lukács Csaba (földrajz-történelem szakos) munkája emelkedik az átlag fölé. A floorballt mint sportágat, az Arany János-program diákjainak szabadidős tevékenységként választotta. Olyan jól sikerült a dolog, hogy meg sem álltak az országos első helyezésekig. Sajnálatos, hogy nem tartott hosszabb ideig a sportág léte az iskolánkban, mivel tanár úr 2008-ban munkahelyet váltott, így a szakosztály megszűnt.

A sikerekben nagyon lényeges a kiemelkedően jó csapatszellem, amely mindig is jellemezte a tanárok kapcsolatát. Az egyéni ambíciókat, érdekeket mindig alárendeltük a közös céloknak. Természetesen, a mindenkori iskolavezetés is minden segítséget megadott a munkához. Támogatta anyagilag, elismerte erkölcsileg és követendő példaként állította az iskola nyilvánossága elé.

A házibajnokságok megrendezése igazi nagy haszonnal járó területe a testi nevelésnek.

Nagyszabású rendezvény a labdarúgás, a kosárlabda, az asztalitenisz és az atlétika. Néhány magáért beszélő adat: labdarúgásban a mérkőzések száma 60-75 körül mozog rendszeresen. A résztvevők száma 250-300 fő. Atlétikai háziversenyt az edzőtáborban rendezünk évi kétszeri alkalommal. A résztvevők száma 70-100 fő. A mérkőzéseket reggelente a nulladik órában vagyunk kénytelenek tartani, mivel a délutáni elfoglaltságok lehetetlenné teszik az egyéb időpontokat.

Az iskolai sítáborokat éppen 25 éve kezdtük el, és azóta minden évben sikeresek, népszerűek. Síeltünk Ausztriában és Olaszországban. Biztosan meghaladja a 200 főt azon tanulók száma, akiket kezdő szintről a haladók csapatáig sikerült eljuttatnunk. 1990-2012-ig Maráz László, majd Kovács András és Szurcsik István szervezte a tábor. 25 év már értékteremtő hagyománynak nevezhető. Ahhoz, hogy folytatódjon minden, az alaptényező rendelkezésre áll.

Végezetül álljon itt a nyilvánosság előtt egy kezdeményezés. Számos tanártársam és öregdiák kívánságát tolmácsolom: állíttassék emléktábla a tornacsarnok falára Ádám Sándor emlékének, és az eddig névtelen létesítmény legyen Ádám Sándor Tornacsarnok. Mindannyian reméljük, hogy semmi akadály nem lesz a kezdeményezésünk megvalósulásának.